

УДК 338.27:330.534.4(477)

Колосова В. П.

**СЕРЕДНЬОСТРОКОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ВИДАТКІВ
ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ
ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОГРАМ, ФІНАНСУВАННЯ ЯКИХ
ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ МІЖНАРОДНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ**

Досліджено питання середньострокового прогнозування видатків державного бюджету для реалізації інвестиційних програм, фінансування яких здійснюється міжнародними інституціями. Визначено, що в Україні ще не запроваджено цей вид бюджетного прогнозування, однак досвід співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями (МФО) свідчить, що саме його слід покласти в основу прогнозування залучення ресурсів МФО та відображення зазначених ресурсів у плануванні видатків державного бюджету для реалізації інвестиційних програм, фінансованих спільно з інтернаціональними інституціями. Встановлено, що однією з перешкод на шляху середньострокового прогнозування є достатньо висока волатильність вітчизняної економіки і, як наслідок, низька якість економічних прогнозів. Запропоновано способи забезпечення відповідного прогнозування видатків державного бюджету. Перешкодою для успішного переходу від теперішньої бюджетної системи до ефективної системи середньострокового бюджетного прогнозування, орієнтованого на результат, є низький рівень стабільності державного бюджету в рамках бюджетного періоду.

Ключові слова: державний бюджет, бюджетне прогнозування, бюджетне планування, інвестиційні проекти, міжнародні фінансові організації.

Табл. 1. Літ. 10.

Колосова В. П.

**СРЕДНЕСРОЧНОЕ ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РАСХОДОВ
ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ
ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОГРАММ, ФИНАНСИРОВАНИЕ
КОТОРЫХ ОСУЩЕСТВЛЯЕТСЯ МЕЖДУНАРОДНЫМИ
ИНСТИТУТАМИ**

Исследован вопрос среднесрочного прогнозирования расходов государственного бюджета для реализации инвестиционных программ, финансирование которых осуществляется международными институтами. Определено, что в Украине еще не введен этот вид бюджетного прогнозирования, однако опыт сотрудничества с международными финансовыми организациями (МФО) свидетельствует, что именно его следует положить в основу прогнозирования привлечения ресурсов МФО и отображения указанных ресурсов в планировании расходов государственного бюджета для реализации инвестиционных программ, финансируемых совместно с интернациональными организациями. Установлено, что одной из преград на пути среднесрочного прогнозирования является достаточно высокая волатильность отечественной экономики и, как следствие, низкое качество экономических прогнозов. Предложены способы обеспечения соответствующего прогнозирования расходов государственного бюджета. Препятствием для успешного перехода от нынешней бюджетной системы к эффективной системе среднесрочного бюджетного прогнозирования, ориентированного на резуль-

© Колосова В. П., 2017

тат, является низкий уровень стабильности государственного бюджета в рамках бюджетного периода.

Ключевые слова: государственный бюджет, бюджетное прогнозирование, бюджетное планирование, инвестиционные проекты, международные финансовые организации.

Viktoriia Kolosova

MEDIUM-TERM FORECASTING OF STATE BUDGET EXPENDITURE FOR INVESTMENT PROGRAMS FUNDED BY INTERNATIONAL INSTITUTIONS

The article examines the issue of medium-term forecasting of state budget expenditure for investment programs financed by international institutions. It is determined that Ukraine still lacks this type of budget forecasting, but the experience of cooperation with IFIs shows that it is medium-term budget forecasting that should lay the basis for forecasting financial resources from IFIs and appropriate reflection of these resources in planning the state budget expenditure for investment programs jointly funded by international institutions. It is established that one of the obstacles to medium-term forecasting is rather high volatility of domestic economy and therefore poor economic forecasts. The author suggests ways of ensuring medium-term forecasting of state budget expenditure. The main challenges facing the successful transition from the existing budget system to an effective system of result-oriented average annual budget forecasting is low stability of the state budget within the budget period.

Key words: state budget; budget forecasting; budget planning; investment projects; international financial institutions.

JEL classification: H54, H68, H81.

Основними викликами на шляху успішного переходу від чинної бюджетної системи до ефективної системи середньострокового бюджетного планування, орієнтованого на результат, є низька стабільність державного бюджету в рамках бюджетного періоду та відсутність системи державного стратегічного планування. Взаємопов'язані та взаємоузгоджені за змістом та строками розроблення документи такої системи мають визначати стратегічні цілі та пріоритети державної політики як основи для діяльності учасників бюджетного процесу, планування та використання бюджетних коштів. Саме запровадження системи державного стратегічного планування повинне стати основою для середньострокового бюджетного планування. Вона має встановити взаємопов'язані та взаємоузгоджені за змістом і строками розроблення документи, які визначають стратегічні цілі та пріоритети державної політики.

Середньострокове планування обумовлює використання основних кроків, процедур і методів бюджетного планування в тісній ув'язці із соціально-економічним плануванням, що дає можливість [1]:

- оптимізувати послідовність і зміст процедур формування перспективного фінансового плану й проекту бюджету;
- прогнозувати надходження доходів та планувати обсяг зобов'язань відповідно до наявних ресурсів;
- визначити оптимальний баланс між власними і позиковими фінансовими ресурсами;

- забезпечувати максимальну відповідність річного бюджету середньостроковим пріоритетам.

Питання прогнозування видатків державного бюджету досліджувалися у працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема Т. Єфименко, І. Запатріної, В. Кудряшова, С. Лондара, І. Лютого, К. Павлюк, І. Чугунова, В. Федосова [2–6]. Однак, попри значний доробок українських науковців, актуальним залишається дослідження шляхів забезпечення середньострокового прогнозування видатків державного бюджету для реалізації інвестиційних програм, фінансування яких здійснюється міжнародними інституціями на рівні головних розпорядників бюджетних коштів. Визначення цих шляхів і поставлено за мету статті.

Міністерством фінансів України (далі – Мінфін) відповідно до Бюджетного кодексу України [7] було розроблено Прогноз Державного бюджету України на 2017 і 2018 роки (далі – Прогноз), який містить індикативні прогнозні показники зведеного та державного бюджетів за основними видами доходів, фінансування, видатків і кредитування, державного боргу та гарантованого державою боргу, взаємовідносин державного й місцевих бюджетів. Варто зазначити, що до травня 2016 року зазначений прогноз не було схвалено на засіданні Кабінету Міністрів України, і відповідно доступ широкому загалу був обмежений, у тому числі головних розпорядників бюджетних коштів.

Планувалося, що Індикативні показники Державного бюджету України на 2017 і 2018 роки будуть використані головними розпорядниками бюджетних коштів для підготовки планів своєї діяльності та формування показників проекту Державного бюджету України на 2017 рік [8]. Проте, згідно з Календарним планом щодо підготовки проекту державного бюджету на 2017 рік, Мінфіном вже мали бути підготовлені листи для головних розпорядників щодо структурних змін до проекту бюджету 2017 р. З огляду на відсутність затвердженого Прогнозу на 2017–2018 роки, головні розпорядники знову таки “будуть поставлені перед фактом” щодо нової політики при формуванні бюджету на 2017 рік. Таку ситуацію, звичайно, не можна вважати навіть умовним середньостроковим плануванням.

Формування проекту державного бюджету на відповідний бюджетний період на підставі Прогнозу здійснюватиметься з урахуванням зміни прогнозу основних показників економічного і соціального розвитку України, а також змін, внесених до законодавчих актів із відповідним коригуванням дохідної та видаткової частин бюджету.

Основні прогнозні макропоказники економічного та соціального розвитку України на середньостроковий період передбачають активізацію економічної діяльності у другому півріччі 2015 р. завдяки впровадженню економічних реформ та визначені на підставі припущень щодо:

- завершення збройного конфлікту на сході України;
- розв’язання проблеми з поставками газу в Україну за економічно обґрунтованою ціною;
- отримання донорської допомоги на відбудову територій, зруйнованих унаслідок зазначеного конфлікту;

- поглиблення співробітництва з Європейським Союзом, зокрема шляхом реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, у тому числі щодо поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі;
- інтенсифікації процесів стабілізації фінансової системи держави, проведення структурних реформ та покращання інвестиційного клімату в Україні.

Прогноз передбачає реалізацію реформ і виконання програм, визначених у Стратегії сталого розвитку “Україна – 2020” [9], та враховує припущення щодо факторів, які впливають на формування ресурсної та витратної частин бюджету.

Припущення в частині формування доходів бюджету передбачають: збереження у 2016 і 2017 рр. порядку визначення стандартної податкової соціальної пільги у розмірі 50 % прожиткового мінімуму; своєчасне відшкодування ПДВ та недопущення виникнення заборгованості бюджету з відшкодування такого податку; перерахування до державного бюджету у 2016 і 2017 рр. частини прогнозованого прибутку до розподілу НБУ відповідно до Закону України “Про Національний банк України” в обсязі 40 млрд грн щороку; виконання вимог податкового законодавства та внесення змін до нього в частині індексації ставок оподаткування, встановлених в абсолютних значеннях.

Додатковий ресурс зведеного бюджету за рахунок такої індексації становитиме:

1) у 2016 р. – 4,7 млрд грн, з них: акцизний податок – 3,8 млрд; рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 0,06 млрд; рентна плата за спеціальне використання води – 0,2 млрд; рентна плата за користування радіочастотним ресурсом – 0,1 млрд; екологічний податок – 0,5 млрд;

2) 2017 р. – 3,1 млрд грн, з них: акцизний податок – 2,3 млрд; рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 0,04 млрд; рентна плата за спеціальне використання води – 0,2 млрд; рентна плата за користування радіочастотним ресурсом – 0,1 млрд; екологічний податок – 0,4 млрд грн.

Припущення в частині фінансування бюджету та державного боргу передбачають:

- дефіцит державного бюджету у 2016 р. – 2,5 % ВВП, у 2017 р. – 2,3 % ВВП;
- частку державного боргу у ВВП у 2016 р. – 62,4 %, у 2017 р. – 59,8 %;
- узгодження бюджетної та грошово-кредитної політики для мінімізації вартості позикових коштів;
- стимулювання розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів (у 2016 р. частка внутрішніх запозичень у загальному обсязі запозичень загального фонду державного бюджету становитиме 70 %, у 2017 р. – 55,3 %);
- надання державних гарантій в обсязі не більш як 5 % прогнозного обсягу доходів загального фонду державного бюджету на відповідний бюджетний період;
- проведення приватизації державного майна з дотриманням принципів прозорості та відкритості;

- удосконалення законодавства з метою забезпечення чесної конкуренції під час приватизації та мінімізації можливості використання непрозорих позаприватизаційних схем відчуження майна з державної власності;
- створення сприятливих умов для залучення ширшого кола інвесторів у процесі приватизації;
- реалізацію ефективного співробітництва між Україною та міжнародними фінансовими організаціями (МФО);
- фінансування спеціального фонду державного бюджету за рахунок коштів іноземних держав, банків і МФО, що залучаються для реалізації інвестиційних проектів у сферах житлово-комунального господарства, енергетики та відновлення соціальної інфраструктури східних регіонів України.

У частині видатків бюджету припущення передбачають:

- встановлення розміру прожиткового мінімуму та соціальних гарантій, які визначаються на його підставі, з урахуванням індексу споживчих цін;
- забезпечення економічно обґрунтованого підвищення мінімальної заробітної плати та посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду Єдиної тарифної сітки з урахуванням індексу споживчих цін у межах обсягу видатків, передбачених на оплату праці працівників бюджетних установ;
- збереження обсягу надходжень від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування під час застосування, починаючи з 1 січня 2016 р., окремих положень Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці” від 28.12.2014 № 77-VIII [10] завдяки детінізації фонду оплати праці;
- запровадження мораторію на розширення переліку пільгових категорій громадян;
- забезпечення адресності надання соціальних пільг і компенсацій; здійснення видатків бюджетних установ на оплату комунальних послуг та енергоносіїв на рівні 2015 р. (можливе підвищення відповідних тарифів передбачається компенсувати за рахунок здійснення заходів з енергоефективності та енергозбереження);
- вжиття заходів із підвищення рівня енергоефективності та енергозбереження;
- перенесення строків набрання чинності нормативно-правовими актами, виконання яких не забезпечене фінансовим ресурсом у прогностичному періоді;
- продовження у прогностичному періоді дії положення щодо застосування норм окремих законодавчих актів у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних ресурсів державного й місцевих бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- зосередження капітальних видатків державного бюджету за бюджетними програмами “Державні капітальні видатки, що розподіляються

Кабінетом Міністрів України” і “Державний фонд регіонального розвитку” та їх використання на вирішення нагальних питань розвитку як держави, так і регіонів;

- спрямування додаткових ресурсів місцевих бюджетів, отриманих внаслідок реалізації реформи міжбюджетних відносин, на здійснення повноважень (з відповідним внесенням змін до Бюджетного кодексу України).

У разі внесення змін до нормативно-правових актів, котрі не передбачені цим Прогнозом та спричинять збільшення надходжень або зменшення витрат бюджету, додаткові фінансові ресурси використовуватимуться насамперед на забезпечення обороноздатності держави, зокрема на розвиток озброєння та військової техніки, проведення інтенсивної бойової підготовки військ (сил), облаштування державного кордону, відновлення зруйнованої інфраструктури східних регіонів України, економічно обґрунтоване збільшення розмірів державних соціальних стандартів та гарантій (у тому числі мінімальної заробітної плати).

За результатами перегляду програми співробітництва з Міжнародним валютним фондом показники проекту Державного бюджету України на відповідний рік можуть коригуватися.

Стосовно взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами, то пріоритетом бюджетної політики у середньостроковому періоді є підвищення ефективності нової моделі міжбюджетних відносин шляхом: забезпечення фінансової незалежності місцевих бюджетів; стимулювання місцевих органів влади до нарощування власної дохідної бази; зменшення горизонтальних диспропорцій у податкоспроможності регіонів; поліпшення якості управління фінансовими ресурсами через інструменти програмно-цільового методу в бюджетному процесі; поетапного інтегрування середньострокового прогнозування у бюджетний процес на місцевому рівні; сприяння соціально-економічному розвитку регіонів та зміцнення їхнього інвестиційного потенціалу; перетворення бюджетних установ в установи нового типу, спроможні надавати якісні послуги на рівні європейських стандартів; формування економічно самодостатніх об'єднаних територіальних громад.

Науковці зазначають, що хоча в Україні законодавчо започатковано трирічне бюджетне прогнозування, прогнози не набули обов'язкового характеру, вони мають інформативну цінність і не накладають жодних обмежень на процеси розподілу бюджетних коштів у майбутніх періодах, коли розпорядники можуть обґрунтувати нові показники бюджетних ресурсів, необхідні їм для виконання функцій [1].

Водночас у середньостроковому бюджетному плануванні європейських країн статус прогнозів є високим. Головні розпорядники можуть змінювати свої бюджетні показники при підготовці наступних бюджетів у досить вузьких межах відносно прогнозованої величини. Оскільки ціна адекватності прогнозу в цьому разі суттєво зростає, такий прогноз здійснюють декілька незалежних установ, наприклад, у Німеччині – чотири незалежні науково-дослідні установи, у Нідерландах – Національне бюро планування поряд із урядовими установами [1].

Питання прогнозування видатків державного бюджету для реалізації інвестиційних програм, фінансованих міжнародними інституціями на рівні головних розпорядників бюджетних коштів, є наступним кроком на шляху покращання впровадження спільних із МФО проектів економічного та соціального розвитку України.

Саме тому необхідним є здійснення аналізу співвідношення планового та фактичного залучення коштів у рамках проектів, реалізованих у попередні роки. Зважаючи на поступове запровадження програмно-цільового методу прогнозування видатків державного бюджету, порівняльний аналіз можна провести за період 2004–2015 рр.

Згідно з отриманими даними, середній показник виконання плану вибірки коштів у рамках проектів, спільних з МФО, становить 57,24 %.

Найменше значення у відсотковому вираженні спостерігалось у 2005, 2009 та 2015 рр. (43,26, 42,18 та 41,3 % відповідно), найбільше – у 2011 та 2012 рр. (105,95 та 80,17 % відповідно).

В абсолютному вимірі найбільший показник залучення коштів від МФО дорівнював у 2012 р. 514,97 млн дол. США, або 80,17 % пропонованого обсягу на цей рік – 642,31 млн дол. США. Також великими значеннями характеризувалися 2011 та 2013 рр. – 433,67 млн та 498,6 млн дол. США відповідно (таблиця). Водночас відсоток відношення прогнозного показника до планового становив 105,95 та 64,48 % відповідно.

Варто зауважити, що обсяги прогнозних запозичень поступово збільшувались протягом усього періоду співробітництва з МФО (лише у 2007–2008 рр. та у 2011 р. вони зменшилися порівняно із попереднім роком). Таке зменшення було спричинено необхідним коригуванням планових обсягів вибірки коштів у рамках проектів, оскільки показники запозичень не виконувались

Т а б л и ц я

Динаміка запозичень коштів від МФО

Рік	Планові запозичення коштів від МФО			Фактичне використання коштів	
	Спеціальний фонд, тис. грн	Курс, дол. США	Спеціальний фонд, млн дол. США	Спеціальний фонд, млн дол. США	Зміна обсягу, млн дол. США
2004	934 999,00	5,332	175,37	92,54	-82,83
2005	1 398 008,40	5,305	263,51	113,98	-149,53
2006	1 978 511,00	5,050	391,78	180,71	-211,07
2007	1 801 511,00	5,050	356,73	178,82	-177,92
2008	1 067 594,70	5,050	211,40	129,29	-82,11
2009	4 182 874,70	7,700	543,23	229,12	-314,11
2010	3 668 110,90	7,985	459,38	243,16	-216,21
2011	3 258 885,60	7,962	409,32	433,67	24,35
2012	5 131 924,20	7,990	642,31	514,97	-127,34
2013	6 180 440,30	7,993	773,23	498,60	-274,63
2014	6 188 727,80	7,993	774,27	359,25	-415,02
2015	14 157 140,70	15,770	897,81	370,80	-527,01

С к л а д е н о за даними Міністерства фінансів України.

у повному обсязі. Частина проектів, насамперед інфраструктурних, перебувала на початковій стадії впровадження за умов зазвичай невеликого обсягу вибірки, зокрема спільні з ЄБРР проекти “Впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів на залізницях України” (2007 р.), “Покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на підходах до м. Києва” (2011 р.) та спільні з МБРР проекти “Реабілітація гідроелектростанцій” (2005 р., набуття чинності – 2006 р.), Додаткове фінансування за Проектом реабілітації гідроелектростанцій (2010 р.) та “Покращення автомобільних доріг та безпеки руху” (2009 р.).

Протягом 2004–2014 рр. планований обсяг запозичень збільшився в гривневому виразі приблизно в 6 разів, а якщо порівняти 2004 та 2015 рр., то зростання становило 15 разів, що пов’язано передусім зі зниженням курсу національної валюти. Водночас у валютному вимірі планований та фактичний обсяг запозичень збільшилися у 4,41 та 3,88 раза відповідно. Це свідчить про те, що навіть за відсутності середньострокового бюджетного прогнозування планований обсяг запозичень перебував у кореляції з фактичною вибіркою в межах спільних із МФО проектів.

Також перевищення запланованих обсягів вибірки у 2011 р. спричинено тим, що платежі за надання послуг та виконання робіт у рамках проектів, особливо інфраструктурних, зі значними сумами платежів, які фактично були проведені чи здійснені наприкінці цього року, відображалися в бюджетному обліку на початку наступного року. Так у 2011 р. найбільшої вибірки досягнуто за такими проектами: спільний з МБРР проект “Удосконалення системи соціальної допомоги” – 34,1 млн дол. США; спільний з МБРР проект “Передача електроенергії” – 25,83 млн; спільний з МБРР проект “Покращення автомобільних доріг та безпеки руху” – 91,54 млн дол. США; спільний з ЄБРР проект “Покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на підходах до м. Києва” – 65,38 млн євро; спільний з ЄБРР та ЄІБ “Третій проект “Ремонт автомобільної дороги Київ – Чоп” – 46,17 млн та 52 млн євро відповідно.

Зростання вибірки у 2012 р. зумовлено пришвидшенням впровадження таких проектів: спільний з МБРР проект “Покращення автомобільних доріг та безпеки руху” – 114,62 млн дол. США; спільний з МБРР проект “Реабілітація гідроелектростанцій” – 16,81 млн; спільний з МБРР проект “Передача електроенергії” – 41,94 млн; спільний з МБРР Проект розвитку міської інфраструктури – 45,21 млн дол. США; спільний з ЄБРР та ЄІБ проект “Покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на підходах до м. Києва” – 69,13 млн та 79 млн євро відповідно.

Проектний цикл реалізації спільних із міжнародними організаціями проектів у середньому дорівнює 4–7 років залежно від сфери впровадження проекту. По-перше, проекти соціальної сфери та сектору державного управління зазвичай не потребують надто тривалих термінів реалізації – закупівлі в цих секторах насамперед спрямовані на розроблення чи оновлення використовуваного в них програмного забезпечення. Хоча, наприклад, спільний зі Світовим банком Проект модернізації податкової служби впроваджувався протягом 10 років через наявність складної закупівлі з модернізації системи податкового обліку в цілому по країні.

По-друге, реалізація інфраструктурних проектів є довшою в часі, зважаючи на тривалий період проведення конкурсних торгів на виконання робіт (у середньому за масштабними проектами у сфері транспорту та енергетики займає до двох років), тоді як у секторі житлово-комунального господарства на рівні комунальних підприємств цей період є коротшим. Крім того, при впровадженні названих проектів вагому роль відіграє фактор довгого терміну проведення запланованих будівельних та ремонтних робіт, зважаючи на погодні умови.

По-третє, ще однією рисою спільних із МФО проектів є часті випадки виконання контрактів протягом більше ніж одного календарного року, у зв'язку з чим планування видатків має відбуватися на триваліший строк, хоча б у рамках середньострокового бюджетного планування (на три роки поспіль).

Отже, найбільшого показника співвідношення планового та фактичного обсягу залучених коштів було досягнуто у 2011 р. (105,95 %), а їхній максимальний обсяг у 2012 р. становив 514,97 млн дол. США.

Варто наголосити, що з огляду на середньостроковий характер впровадження спільних із МФО проектів економічного та соціального розвитку України, планування обсягів видатків у їхніх рамках на перспективу (зокрема на три роки) сприятиме виваженішому прогнозуванню обсягів запозичень, що сприятиме підвищенню відповідальності державних установ – відповідальних виконавців за ефективне та раціональне використання бюджетних коштів і посиленню загального контролю за використанням бюджетних коштів.

Запровадження середньострокового бюджетного планування залучення коштів від МФО в межах інвестиційних проектів дасть змогу здійснювати коригування обсягів невикористаних протягом поточного року бюджетних призначень із можливістю їх використання протягом майбутніх бюджетних періодів, не очікуючи затвердження бюджету на наступний рік. Така можливість є актуальною в разі невчасного прийняття закону про державний бюджет на наступний фінансовий рік, що за теперішньої ситуації може заблокувати запозичення коштів від МФО, передусім за новими проектами.

Середньострокове прогнозування видатків державного бюджету для реалізації інвестиційних програм, фінансування яких здійснюється міжнародними інституціями на рівні головних розпорядників бюджетних коштів, має ґрунтуватися на макроекономічних показниках, котрі описують причинно-наслідковий зв'язок елементів фінансово-економічної системи, й статистичних даних системи національних рахунків. Середньострокове прогнозування можна вважати ефективним за відповідності бюджетних видатків напрямам бюджетної політики. У свою чергу, у такому прогнозі потрібно відображати співвідношення капітальних та поточних видатків, що дає можливість здійснити аналіз впливу державних інвестицій на бюджет у середньотерміновій перспективі.

У процесі середньострокового прогнозування необхідно ставити такі завдання:

- визначення чітких середньострокових цілей щодо прогнозованого рівня державного боргу;

- установлення конкретних завдань та цілей для кожного з учасників бюджетного процесу та головних розпорядників бюджетних коштів;
- окреслення сценаріїв щодо основних показників, використовуваних для побудови прогнозу.

Середньострокове прогнозування видатків державного бюджету для реалізації інвестиційних програм, фінансованих міжнародними інституціями на рівні головних розпорядників бюджетних коштів, має стати одним із основних чинників впливу на формування бюджетних видатків, забезпечуючи високий ступінь відповідності прогнозованого обсягу видатків отримуваним доходам.

Для достовірного та результативного середньострокового бюджетного планування та прогнозування в Україні важливим є формулювання середньострокових, тобто багаторічних, пріоритетів у фінансовій політиці, які стосуються умов програм фінансово-політичної допомоги, тобто передусім запланованого поступового скорочення загальнодержавного дефіциту і, відповідно, зниження рівня заборгованості. Далі ці пріоритети необхідно розподілити на певні функціональні сфери або між окремими розпорядниками бюджетних коштів та заходами, включаючи їхнє фінансування. В Україні середньострокове бюджетне планування та прогнозування можна послідовно запровадити шляхом “Learning by Doing” (“навчання під час практики”).

Список використаних джерел

1. *Верещака І. М.* Трансформація боргової політики в умовах запровадження середньострокового бюджетного планування: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2016. 211 с.
2. *Василик О. Д., Павлюк К. В.* Державні фінанси України. Київ: НІОС, 2002. 608 с.
3. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ: у 4 т. / ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2011.
4. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції: у 2 т. / Т. І. Єфименко, С. С. Гасанов, В. П. Кудряшов та ін.; за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2014.
5. Бюджетна система / за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ: ЦУЛ; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871 с.
6. Фінансова система України: взаємодія корпоративного та державного секторів / Т. І. Єфименко, І. О. Лютий, С. С. Гасанов та ін. Київ: ДННУ “Акад. фін. управління”, 2012. 244 с.
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/print1383472939280188>.
8. Про Державний бюджет України на 2017 рік: закон України від 21.12.2016 № 1801-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/180119/print1443084033462947>.
9. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”: указ Президента від 12.01.2015 № 5/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print1443084033462947>.
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов’язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці: закон України від 28.12.2014 № 77-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/77-19/print1452596799151589>.

References

1. Vereshhaka, I. M. (2016). *Transformaciya borhovoyi polityky v umovakh zaprovadzhennya seredn`ostrokovoho byudzhethnoho planuvannya* [Transformation of the debt policy in the implementation of medium-term budget planning] (Unpublished master's thesis). Ky`yiv [in Ukrainian].
2. Vasylyk, O. D., Pavlyuk, K. V. (2002). *Derzhavni finansy Ukrainy* [Public finances of Ukraine]. Ky`yiv [in Ukrainian].
3. Yefymenko, T. I. (Ed.). (2011). *Derzhavny`j byudzheth i byudzhethna stratehiya v umovakh ekonomichny`kh reform* [State budget and the budgetary strategy in terms of economic reforms] (Vols. 1–4). Ky`yiv: DNNU "Akad. fin. upravlinnya" [in Ukrainian].
4. Yefymenko, T. I., Hasanov, S. S., Kudryashov, V. P. et al. (2014). *Modernizaciya finansovoyi sy`stemy Ukrainy v procesi yevrointehracyi* [Modernization of the financial system of Ukraine in European integration] (Vols. 1–2). Ky`yiv: DNNU "Akad. fin. upravlinnya" [in Ukrainian].
5. Fedosov, V. M., Yuriy, S. I. (Eds.). (2012). *Byudzhethna sy`stema* [The budget system]. Ky`yiv: CUL; Ternopil`: Ekon. dumka [in Ukrainian].
6. Yefymenko, T. I., Lyuty`j, I. O., Hasanov, S. S. et al. (2012). *Finansova sy`stema Ukrainy: vzayemodiya korporaty`vnoho ta derzhavnogo sektoriv* [The financial system of Ukraine: the interaction of corporate and public sectors]. Ky`yiv: DNNU "Akad. fin. upravlinnya" [in Ukrainian].
7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Byudzhethny`j kodeks Ukrainy* [Budget Code of Ukraine] (*Law* № 2456-VI, July 8) [in Ukrainian]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/print1383472939280188/> [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (2016). *Pro Derzhavny`j byudzheth Ukrainy` na 2017 rik* [On the State Budget of Ukraine for 2017] (*Law* № 1801-VIII, December 21). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/180119/print1443084033462947> [in Ukrainian].
9. President of Ukraine. (2015) *Pro Stratehiyu staloho rozvy`tku "Ukrayina – 2020"* [On the Strategy for Sustainable Development "Ukraine – 2020"] (*Decree* № 5/2015, January 12). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print1443084033462947> [in Ukrainian].
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *Pro vnesennya zmin do deyaky`kh zakonodavchy`kh aktiv Ukrainy` shhodo reformuvannya zahal`noobov'yazkovoho derzhavnogo social`noho strakhuvannya ta lehalizacyi fondu oplaty` praci* [On amendments to some legislative acts of Ukraine on the reform of compulsory social insurance and legalization of payroll] (*Law* № 77-VIII, December 28). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/77-19/print1452596799151589> [in Ukrainian].